

Buletin informativ editat în cadrul inițiativei „Sustinerea democrației, a independenței și transparenței instituțiilor publice-cheie din Republica Moldova”

BULETIN INFORMATIV

NR.12. FEBRUARIE 2021

Cuprins

- SONDAJ:** Biserica, Primăria și Președinția - instituțiile în care moldovenii au cea mai mare încredere
- NOUTĂȚI:** Platforma VreauInfo.md vine în ajutorul cetățenilor de a primi răspuns la orice informație de interes public
- BUGETE TRANSPARENTE:** Bugetul mun. Hîncești „ascuns” de cei care plătesc impozite
- ÎNȚEPRINDERI DE STAT:** Întreprinderi de stat cu datorii mai mari decât CFM: Top 10 datornici
- EXPERIENȚA SLOVACIEI:** Bătălia cu un gigant de stat
- ANTICORUPȚIE:** Amenziile pentru fapte de corupție trebuie majorate
- CONFLICT DE INTERESE:** Utilizarea mașinilor de serviciu în interes personal: abuz în serviciu sau conflict de interese?

Top 10 întreprinderi de stat cu datorii mari

Datele Agenției Proprietății Publice relevă că datoriile totale ale întreprinderilor de stat se cifrau, la finele anului 2019, la peste 7,8 miliarde lei, iar cele ale societăților pe acțiuni, în care statul deține mai mult de 30% din capital, depășeau 20 de miliarde de lei. Astfel, întreprinderea Calea Ferată a Moldovei nu este și nici nu a fost cea mai îndatorată companie a statului. Lider este Administrația de Stat a Drumurilor, care avea la finele anului 2019 datorii de circa 4,46 miliarde lei.

Pe locul doi se află cel mai mare producător de energie electrică și termică din Moldova, societatea Termoelectrica, cu datorii de peste 3,6 miliarde lei, majoritatea fiind față de furnizorul de gaze Moldovagaz. Clasamentul „miliardarelor” la datorii este închis de Moldtelecom cu un sold de datorii de 1,24 miliarde lei.

continuarea la pag.6

SONDAJ

Biserica, Primăria și Președinția - instituțiile în care moldovenii au cea mai mare încredere

Sursa: www.agora.md

Biserica, Primăria și Președinția. Acestea sunt instituțiile care se bucură de cea mai mare încredere în rândul moldovenilor. Potrivit datelor Barometrului Opiniei Publice, 29,6% dintre participanții la sondaj au declarat că au foarte multă încredere în Biserică, care rămâne, astfel, primul pilon al încrederii oamenilor din țara noastră.

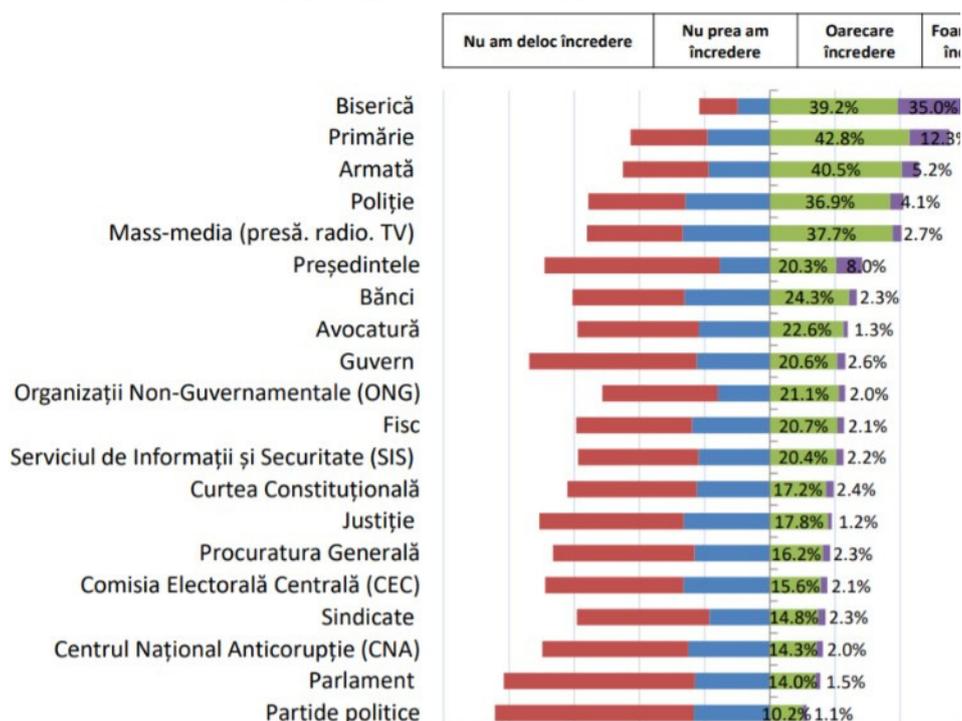
Pe locul doi în topul încrederii se află Primăria, 12,5% dintre respondenți spunând că au foarte multă încredere anume în această instituție. Alți 12,4% dintre participanții la sondaj au declarat că au încredere în președintele țării.

Cea mai mică încredere moldovenii o au în partidele politice - 0,5%, în Parlament - 0,2% și în Sindicate și Guvern - câte 0,4%. De asemenea, participanții la sondaj privesc cu scepticism instituțiile din domeniul justiției, organizațiile non-guvernamentale și băncile.

Sondajul a fost realizat de Institutul de Politici Publice în perioada 28 ianuarie - 14 februarie 2021, prin metoda interviului față în față. Cercetarea a fost realizată pe un eșantion de 1.108 persoane și are o marjă de eroare este de +/-3.

Câtă încredere aveți în...

NOUTĂȚI

VreauInfo

Căuta

[CREEAZĂ O SOLICITARE](#)
[VEZI CERERILE](#)
[VEZI AUTORITĂȚILE](#)
[AJUTOR](#)
[CONTACTEAZĂ-NE](#)
[ÎNREGISTRARE/INTRARE ÎN CONT](#)

160 solicitări

către 293 autorități

Este dreptul tău să știi!

Fiecare cetățean are dreptul să acceseze informațiile deținute de instituțiile publice. În conformitate cu Legea privind accesul la informație, instituțiile publice sunt obligate să răspundă.

Vrei să afli ceva?

Platforma VreauInfo.md vine în ajutorul cetățenilor de a primi răspuns la orice informație de interes public

Sursa: www.expresul.md

Orice persoană are dreptul la informațiile de interes public. Acest drept este garantat de art. 34 din Constituția Republicii Moldova. De aceea, autoritățile publice sunt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor despre chestiunile publice.

În ajutorul cetățenilor vine **platforma VreauInfo.md care oferă posibilitatea de a face o solicitare de informație de interes public și de a accesa informații publice deținute de autoritățile publice centrale și locale, instituțiile publice centrale și locale, precum și de persoanele fizice și juridice** care sunt abilitate cu gestionarea unor servicii publice și culeg, selectează, posedă, păstrează sau dispun de informații de interes public. Platforma vă permite să utilizați instrumentul online pentru a solicita informații de interes public, facilitând găsirea autorității, instituției sau persoanei juridice relevante și eliminând necesitatea de a căuta adresa de contact a destinatarului.

La fel, aceasta mai are o altă componentă care o face remarcabilă – arhiva publică. Atunci când un utilizator face o cerere de solicitare de informații, cererea este publicată imediat online, iar când un furnizor de informații trimite e-mailuri cu răspunsul la solicitare, răspunsul lor este imediat publicat pe site nostru.

Totodată, acest această platformă va ușura, de asemenea, activitatea funcționarilor publici și a celor din instituțiile publice, deoarece le oferă acestora posibilitatea de a nu răspunde la solicitări repetate cu privire la același subiect: din moment ce la o întrebare a fost deja dat un răspuns, toată lumea va putea găsi informațiile stocate pe această platformă.

BUGETE TRANSPARENTE

La 11 decembrie 2020, Consiliul mun. Hîncești a aprobat Bugetul pentru anul 2021, fără ca acesta să fie consultat public, cu încălcarea mai multor proceduri și termene privind transparența bugetară. La solicitarea de informație a portalului Hn24.net, despre respectarea legislației privind finanțele publice și responsabilitatea bugetar-fiscală, primăria Hîncești a oferit un răspuns confuz, inexact, iar pe alocuri total diferit față de întrebările formulate.

Bugetul mun. Hîncești „ascuns” de cei care plătesc impozite

Sedința Consiliului mun. Hîncești din 11 decembrie 2020, a fost organizată cu încălcarea Legii nr. 436 privind administrația publică locală, Art.10 (3) unde este scris clar: “Ordinea de zi a ședinței consiliului local/raional se afișează în locuri publice și se plasează pe pagina web a consiliului, în vederea consultării publice, cu cel puțin 3 zile lucrătoare înainte de ziua ședinței”. Autoritățile Publice Locale (APL), au neglijat aceste prevederi, ca de altfel, cum au făcut și în cazul procedurilor privind elaborarea și adoptarea bugetului pentru anul curent. Astfel, constatăm că **bugetul mun. Hîncești pentru 2021 a fost aprobat fără să fie făcut public și consultat cu cetățenii, societatea civilă, mediul privat etc.**

Solicitată să comenteze această situație, Diana Enachi-Ranga, expertă IDIS Viitorul, a menționat: “Din cele comunicate de Dvs., reiese că sunt încălcări flagrante ale legislației în domeniu. În speță, mă refer la legea nr. 181/2014 privind finanțele publice și responsabilitatea bugetar-fiscală, care prevede la art. 12 (Principiul transparenței) că proiectele de acte normative în domeniul finanțelor publice se supun consultării publice, bugetele se elaborează, se aprobă și se administrează în mod transparent, avînd la bază: a) procesul bugetar, bazat pe un calendar bugetar și pe proceduri transparente; b) roluri și responsabilități bine definite în procesul bugetar; c) informație bugetară cuprinzătoare, elaborată și prezentată publicului într-o manieră clară și accesibilă.....”.

Pentru a aduce și mai multă claritate și a afla opinia conducerii primăriei Hîncești, am adresat mai multe întrebări, printr-o cerere de acces la informație, iar majoritatea răspunsurilor primite sunt confuze, incomplete, departe de obiectul solicitării.

BUGETE TRANSPARENTE

Ședința Consiliului mun. Hîncești din 11 decembrie 2020, a fost organizată cu încălcarea Legii nr. 436 privind administrația publică locală, Art.10 (3) unde este scris clar: “Ordinea de zi a ședinței consiliului local/raional se afișează în locuri publice și se plasează pe pagina web a consiliului, în vederea consultării publice, cu cel puțin 3 zile lucrătoare înainte de ziua ședinței”. Autoritățile Publice Locale (APL), au neglijat aceste prevederi, ca de altfel, cum au făcut și în cazul procedurilor privind elaborarea și adoptarea bugetului pentru anul curent. Astfel, constatăm că Bugetul mun. Hîncești pentru 2021 a fost aprobat fără să fie făcut public și consultat cu cetățenii, societatea civilă, mediul privat etc.

Astfel, Hn24.net a solicitat, între altele, dacă Primăria a informat publicul despre inițierea elaborării proiectului de buget, dacă au avut loc aceste consultări, care au fost recomandările cetățenilor, asociațiilor, reprezentanților business-ului, decizia privind aprobarea bugetului etc. Iată câteva din răspunsurile din scrisoarea, expediată de juristul Primăriei N.Bulat și semnată de primarul Alexandru Botnari: “Trezește nedumerire faptul că prin petiția în cauză vă adresați la direct cu interpelare către Bugetul Municipal Hîncești. Vă explicăm că la rând cu alte bugete a autorităților locale reprezintă nu o autoritate publică locală în sine față de care puteți formula careva întrebări, ci o totalitate de venituri. În ce privește consultările publice la care vați referit, vă informăm că au fost organizate consultări publice prin metoda afișării proiectelor de decizii și dispoziții pe panoul informațional al primăriei”. Ca o paranteză, Hn24.net nu a solicitat informații cu privire la conținutul bugetului, ci doar la procedurile desfășurate. Totodată, portalul Hn24.net și cititorii acestuia sunt nedumeriți cum poți desfășura consultări publice prin “metoda afișării proiectelor de decizii și dispoziții pe panoul informațional al primăriei”.

De asemenea, deși în solicitarea noastră nu am menționat că aceste consultări publice trebuie să se desfășoare cu participarea unui număr mare de persoane, primăria folosește cuvântul “imens” pentru a justifica lipsa de transparență în aprobarea bugetului “Referitor la consultările publice, cu participarea unui număr imens de persoane vă explicăm că asemenea întruniri sunt interzise până pe data de 15.02.2021 în lumina aflării Republicii Moldova în criza pandemică”. Primăria nu ia în calcul că în prezent există mai multe modalități online de a consulta publicul, există o serie de platforme online, rețele sociale etc., pentru a informa cetățenii etc.

Și ultima, chiar dacă, întrebările vizează ședința din 11 decembrie 2020, când a fost adoptat Bugetul (în cererea noastră de 2 ori este precizat acest lucru), Primăria ne informează ce a întreprins pentru ședința din 19 decembrie 2020, dar nimic despre cea din 11 decembrie. “Vă informăm că dispoziția Primarului mun. Hîncești privind convocarea ședinței Consiliului Municipal Hîncești din 19.01.2021 a fost publicată în registrul de stat în termenii stabiliți de lege”, se specifică în răspunsul semnat de primar.

Zilele trecute, după aproape două luni, Primăria Hîncești a publicat, în sfârșit, pe site-ul instituției deciziile ședinței din 11 decembrie 2020. Remarcăm, însă, faptul că lipsesc Procesul-verbal al ședinței, dar și deciziile #4, #18 și #25 (Printscreen), fapt ce trezește suspiciuni privind respectarea procedurilor decizionale și bugetare de către primăria Hîncești, având în vedere faptele relatate în acest articol.

Redacția portalului Hn24.net este gata să ofere dreptul la replică primăriei Hîncești în cazul în care aceasta consideră că cele menționate de noi în articol nu corespund adevărului.

Sursa: www.hn24.net

ÎNTEPRINDERI DE STAT

Întreprinderi de stat cu datorii mai mari decât CFM: Top 10 datornici

Sursa: www.Mold-street.com

Cine are datorii de miliarde

Datele publice (pentru anul 2019), analizate de Mold-Street.com, arată însă că întreprinderea Calea Ferată a Moldovei nu este și nici nu a fost cea mai îndatorată companie a statului.

Am exclus din evaluare întreprinderea moldo-rusă Moldovagaz, cu datorii de peste 13 miliarde lei. Or, acolo statul deține doar 35,3% din capital.

Am luat în calcul doar companiile cu 100% capital de stat, fie că sunt societăți pe acțiuni sau întreprinderi de stat. Astfel, putem constata că CFM este de abia pe locul șase în acest clasament.

Lider este Administrația de Stat a Drumurilor, care avea la finele anului 2019 datorii de circa 4,46 miliarde lei. Acestea sunt în mare parte datorii pentru creditele, acordate Republicii Moldova de către Banca Europeană de Investiții, BERD, Banca Mondială și alte instituții etc., pentru reabilitarea drumurilor. ASD se ocupă de întreținerea, reparația, reabilitarea, dezvoltarea, modernizarea și administrarea drumurilor publice naționale, precum și a altor elemente de infrastructură rutieră.

Pe locul doi se află cel mai mare producător de energie electrică și termică din Moldova, societatea Termoelectrica, cu datorii de peste 3,6 miliarde lei, majoritatea fiind față de furnizorul de gaze Moldovagaz.

Clasamentul „miliardarelor” la datorii este închis de Moldtelecom cu un sold de datorii de 1,24 miliarde lei.

Urmează Moldtranselectro, o întreprindere fără active, pe seama căreia statul a pus atât datoriile, cât și creanțele acumulate în sectorul energetic, la începutul anilor 2000. La finele anului 2019, datoriile Moldtranselectro erau de circa 672 milioane lei.

ÎNTRERINDERI DE STAT

Cu datorii de 663,7 milioane lei, pe locul cinci se află o altă întreprindere din sectorul energetic, Moldelectrica, care este operatorul sistemului național de transport și asigură și dispecerizarea operativă a sistemului energetic al Republicii Moldova. Și aici, o mare parte din datorii sunt la creditele acordate de donatorii externi pentru modernizarea sistemului energetic.

Abia pe locul șase se afla Calea Ferată, cu datorii de circa 464 milioane lei și care este urmată de alte trei întreprinderi din sectorul termoenergetic: CET-Nord, ReED Nord și Energocom, dar și de Combinatul de vinuri Cricova. miliarde lei.

10 companii ale statului au datorii totale de peste 12 miliarde lei

Cumulativ, cele 10 companii ale statului aveau la finele anului 2019 datorii de peste 12 miliarde lei.

În același timp, datele Agenției Proprietății Publice relevă că datoriile totale ale întreprinderilor de stat se cifrau, la finele anului 2019, la peste 7,8 miliarde lei, iar cele ale societăților pe acțiuni, în care statul deține mai mult de 30% din capital, depășeau 20 de miliarde de lei.

Dacă excludem Moldovagaz, apoi societățile pe acțiuni aveau restanțe totale de circa 7 miliarde lei.

Top 10 întreprinderi de stat și societăți pe acțiuni cu 100% capital de stat, datorii 2019

Locul	Întreprinderea/ societatea	Datorii pe termen lung, milioane lei	Datorii pe termen scurt, milioane lei	Total, datorii, milioane
1	Administrația de Stat a Drumurilor IS	3.908,1	551,3	4.459,4
2	Termoelectrica SA	3.345,2	299,7	3.644,9
3	Moldtelecom SA	283,1	960,6	1.243,7
4	Moldtranselectro IS	38,96	632,94	671,9
5	Moldelectrica IS	528,1	135,6	663,7
6	Calea Ferată a Moldova IS	230,4	233,9	464,3
7	CET Nord SA	176,9	254,3	431,2
8	RED Nord SA	106,4	270,6	377,0
9	Combinatul Cricova SA	177,8	152,5	330,3
10	Energocom SA	-	307,7	307,7

Mold-Street.com în baza datelor de pe app.gov.md

EXPERIENȚA SLOVACIEI

300 000. Ce înseamnă această sumă și de ce ar trebui să-I intereseze pe cetățenii slovaci? Pe scurt, această sumă în euro reprezintă remunerația anuală totală pentru cinci membri ai Consiliului de administrație din industria gazelor slovace. Cu toate acestea, procesul de dezvăluire este mai interesant decât suma în sine. A fost nevoie de mai mult de cinci ani pentru a primi aceste informații și a le face publice.

Bătălia cu un gigant de stat

Din 2012, Transparency International Slovacia a evaluat nivelul de transparență al companiilor de stat și municipale prin clasamentele sale de transparență (acestea au fost, de asemenea, o inspirație pentru clasamentele similare, care au fost realizate de IDIS „Viitorul” din 2018). Unul dintre indicatorii de transparență analizează dacă companiile furnizează informații cu privire la salariile și bonusurile managerilor din conducerile executive, direcțiile și consiliile de supraveghere.

În 2015, **aproape jumătate dintre companiile evaluate** (37 din 81) au refuzat complet sau nu au răspuns deloc la solicitarea noastră legată de Legea privind libertatea de informare (FOIA). Una dintre ele a fost industria gazelor slovace, a doua cea mai mare întreprindere de stat din Slovacia, cu venituri totale de peste 1,9 miliarde de euro (2015). Avocații companiei au susținut că există o scutire în FOIA pentru companiile deținute de sectorul public.

De fapt, potrivit FOIA slovacă, aceste companii trebuie să furnizeze doar informațiile referitoare la activele publice sau proprietatea publică. Motivul acestei excepții este de a-i proteja împotriva concurenților lor care ar putea accesa cu ușurință informațiile delicate. Acest motiv este fără îndoială legitim. Cu toate acestea, o mulțime de companii deținute de sectorul public din Slovacia interpretează excepția în mod absurd în sens larg și susțin că banii și bunurile pe care le administrează nu sunt publice, deoarece sunt rezultatele activităților lor comerciale. În ciuda faptului că sunt întreprinderi în întregime de stat, conducerea lor susține că resursele publice sunt doar subvenții directe de la bugetul de stat sau din finanțarea UE. În practică, acest lucru înseamnă că abia dezvăluie ceva despre administrarea lor.

O astfel de abordare este un obstacol semnificativ pentru supravegherea publică în acest domeniu, desigur.

EXPERIENȚA SLOVACIEI

Prin urmare, Transparency International Slovacia a pledat pentru schimbări în FOIA, care ar împiedica companiile publice să abuzeze de excepții. Dacă nu există altă cale, încercăm, de asemenea, să apărăm interesul public prin acțiuni în justiție. Am decis să acționăm în justiție industria gazelor slovace în 2015 nu numai pentru obținerea informațiilor în sine, ci și pentru obținerea unui argument juridic suplimentar împotriva proastei practici.

După o serie de bătălii legale, **Curtea Supremă a decis în cele din urmă în favoarea interesului public în noiembrie 2020**. Curtea a decis că întreprinderile de stat, precum industria gazelor slovace, gestionează resursele publice și este în interes public să știe cum le manipulează. A durat mai mult de cinci ani, dar în cele din urmă gigantul de stat ne-a furnizat informații despre salarii și bonusuri ale managerilor lor. Mai mult, sunt obligați să furnizeze informațiile nu numai nouă, ci tuturor celor care le cer.

Pentru Transparency International Slovacia, a fost o altă victorie legală importantă în acest domeniu într-o perioadă scurtă. În 2017 și 2018 am câștigat bătăliile legale împotriva a două companii slovace de aprovizionare cu apă deținute de municipalități care au susținut dreptul publicului la informații pe baze foarte similare, cum ar fi industria gazelor slovace.

Putem vedea o schimbare destul de semnificativă și în practică. Ponderea companiilor care ne-au furnizat informațiile complete cu privire la salariile și bonusurile managerilor lor a crescut de la 13% în 2015 la 59% în 2019 (în cadrul următoarei ediții de clasament).

Desigur, în Slovacia, nu avem un sistem bazat pe precedente care seamănă cu sistemul din Statele Unite ale Americii și singura modalitate de a învinge acest tip de malpraxis este în cele din urmă schimbarea legii. Cu toate acestea, clasamentele privind transparența și acțiunile noastre juridice consecutive au creat un mediu mai deschis și mai clar pentru supravegherea publică a companiilor de stat și a celor cu capital municipal din Slovacia.

Apropo, există un indicator similar în clasamentul de transparență din Moldova al companiilor de stat: „Întreprinderea a furnizat informații cu privire la veniturile salariale, indemnizațiile, primele, bonusurile și alte beneficii materiale ale administratorului și membrilor consiliului de administrație?” Din păcate, 63 din 67 de companii nu au furnizat deloc informațiile solicitate, în timp ce trei întreprinderi le-au furnizat doar parțial. Întrebarea este dacă această practică ar trebui să fie ireversibilă în Moldova. În Slovacia, cu siguranță nu mai este cazul.

Michal Piško, Transparency International Slovacia

Studiu // Amenzile pentru fapte de corupție trebuie majorate, iar făptașii - privați de dreptul de a ocupa orice funcție publică

Sursa: www.anticoruptie.md

Amenzile pentru fapte de corupție trebuie majorate și raportate atât la veniturile reale și averea făptașului, cât și la mărimea avantajului necuvenit obținut de acesta, dar și la dauna cauzată. În același timp, cei care se fac vinovați de infracțiuni de corupție ar trebui să fie privați de dreptul de a ocupa orice funcție publică. Concluziile se conțin în studiul „Sanțiuni disuasive pentru acte de corupție. Instanțe specializate/complete de judecată anticorupție. Practici internaționale și propuneri pentru Moldova”, elaborat cu sprijinul proiectului „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității în Republica Moldova”, implementat de PNUD Moldova, cu suportul Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei.

Autorii studiului notează că legislația majorității țărilor din regiune prevede pedepse maxime pentru fapte grave de corupție. Totodată, amenzile sunt percepute ca fiind mult mai eficiente decât pedepsele privative de libertate.

Potrivit CNA, amenzile sunt aplicate în 71% de cazuri de infracțiuni de corupție, instanțele de judecată aplicând pedepse „reale” cu închisoare în nu mai mult de 16% din toate cazurile.

În același timp, studiile CNA au constatat că sancțiunile pronunțate în trecut erau disproporționale în comparație cu beneficiile pe care le obțineau infractorii. Astfel, în medie, era mai convenabil să primești/dai o mită mai mare, deoarece erai expus riscului unor amenzi mai mici; cu cât era mai mare mita cu atât era mai mică amenda.

Autorii studiului recomandă renunțarea la practica de reducere în jumătate a sumelor amenzilor, care se aplică în cazul unor infracțiuni ușoare sau mai puțin grave, în cazul în care acestea sunt achitate în cel mult 72 ore din momentul în care hotărârea devine executorie. Potrivit lor, reducerea de 50% este excesivă în contextul luptei împotriva corupției și ar promova următorul mesaj: „Dacă trebuie să achiți o amendă pentru a te îmbogăți din corupție, primești o reducere dacă o achiți prompt (ceea ce de obicei nu este o problemă pentru o «afacere din corupție» gestionată eficient”.

ANTICORUPȚIE

În același timp, în studiu se menționează că **amenziile pot avea un rol important în prevenirea și combaterea corupției**, dar că orice reformă în acest domeniu va avea impact doar dacă investigarea, urmărirea penală și judecarea actelor de corupție vor fi, de asemenea, eficiente.

Un alt aspect la care se referă studiul este disqualificarea (sau pierderea dreptului de a ocupa funcții publice) ca formă complementară a pedepselor principale pentru infracțiuni de corupție. Această practică este prevăzută atât de legislația penală, cât și de cea contravențională. Cel mai înalt termen al interdicției nu depășește 15 ani pentru forme agravate ale infracțiunilor de corupție, iar termenul cel mai mic este nu mai puțin de 3 luni.

Disqualificarea se referă strict la funcția în care făptașul a comis actul de corupție. Legislația penală și cea contravențională interzice deținerea unei anumite funcții sau exercitarea unei anumite activități specifice care a fost utilizată în activitatea penală sau abaterea contravențională. Drept rezultat, făptașul disqualificat ar putea să solicite exercitarea dreptului său de a aplica la alte funcții publice ne-conexe.

Experții constată că această practică nu este conformă cu standardele internaționale. Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, precum și alte standarde internaționale, percep disqualificarea ca fiind o interdicție de a ocupa „orice funcție cu titlu public sau un post din sfera publică”. Reieșind din prevederile curente a Codurilor Penal și Contravențional al Republicii Moldova, sancțiunea disqualificării trebuie să fie armonizată cu acest principiu.

Mai mult ca atât, disqualificarea trebuie să fie egal aplicabilă oricărei infracțiuni de corupție precum și contravenției.

Autorii studiului se referă și la **posibilitatea creării unor instanțe anticorupție specializate, care sunt un fenomen relativ nou, majoritatea acestora fiind constituite în ultimul deceniu**. În multe țări, acest mecanism permite selectarea celor mai capabili judecători de a examina cazurile de corupție și/sau celor care sunt instruiți continuu în specialitate, iar pentru a accelera procesarea cazurilor de corupție, multe jurisdicții impun termene-limită. Astfel de instituții permit partajarea unui număr rezonabil de cazuri per judecător, ceea ce permite procesarea mai rapidă a cazurilor.

Studiul notează că în condițiile Republicii Moldova instanțele de drept comun sunt copleșite în special cu dosare de corupție de anvergură: inculpații notorii în dosarele de corupție angajează în medie șase avocați diferiți. Aceștia utilizează orice modalitate posibilă de a tergiversa și obstrucționa procesul de judecată. În aceste condiții, este evident că o instanță de drept comun cu un volum mare de dosare și un orar restrâns pentru judecarea cauzelor este suprasolicitată și predispusă să cedeze cel puțin unor tactici utilizate de avocații apărării, susțin autorii studiului.

Pe de altă parte, studiul relevă și anumite riscuri legate de constituirea unei instanțe anticorupție. Printre acestea se numără faptul că relațiile strânse între judecătorii specializați și alți actori (avocați, experți) ar putea crea dependențe, conflicte de interes sau chiar ar putea să faciliteze coruperea țintită.

CONFLICT DE INTERESE

Utilizarea mașinilor de serviciu în interes personal: abuz în serviciu sau conflict de interese?

Sursa: www.moldovacurata.md

În ultima perioadă, în media au apărut câteva cazuri în care mașinile de serviciu ale demnitarilor din conducerea unor raioane au fost folosite în interes personal. Este vorba despre cazul vicepreședintelui raionului Strășeni, Ion Ursu, și al președintelui raionului Fălești, Sergiu Fîntîna. Deocamdată nu se știe dacă autoritățile s-au sesizat pe aceste cazuri. Experta anticorupție Mariana Kalughin spune că astfel de situații ar trebui calificate drept abuz în serviciu și cercetate de CNA, și nu drept conflicte de interese, așa cum se proceda anterior de către fosta Comisie Națională de Integritate.

Mașina de serviciu a vicepreședintelui raionului Strășeni, Ion Ursu, a fost surprinsă de mai multe ori în ultimele luni lângă locuința acestuia din sectorul Buiucani al capitalei.

Potrivit unui locuitor al comunei Lozova, raionul Strășeni, care a solicitat anonimatul, demnitarul este văzut cu mașina de serviciu și la părinții săi, care trăiesc în această localitate.

„Mașina, într-adevăr, a fost în parcare atunci când aveam drum la Chișinău în interes de serviciu și rămâneam acasă. Nu puteam să merg să o aduc la Strășeni și apoi să mă întorc, cheltuiam benzina în plus. Uneori, într-adevăr, a stat în parcare în fața casei, dar se întâmpla când se termina ziua de lucru și eram la Chișinău și a doua zi trebuia să merg la Strășeni. Nu a fost în multe zile, a fost o dată sau de două ori”, argumentează demnitarul.

CONFLICT DE INTERESE

El spune că a fost văzut la Lozova cu mașina doar când se deplasa acolo în interes de serviciu și pe o perioadă scurtă intra să își vadă și părinții.

Navetă de 54 km

În luna august a anului trecut, portalul Nordnews.md a publicat un reportaj în care se menționa că președintele raionului Fălești, Sergiu Fîntîna, folosea mașina de serviciu în scopuri personale. Conducătorul raionului a fost surprins cum urca la volanul automobilului de serviciu de model „Skoda Superb”, parcat în fața locuinței sale din municipiul Bălți. Potrivit jurnaliștilor, de la locuința demnitarului din Bălți și până la sediul Consiliului Raional Fălești, Sergiu Fîntîna a parcurs, într-o direcție aproape 27 de km. Dus-întors - 54 de kilometri.

Unii consilieri raionali s-au arătat nemulțumiți că demnitarul utilizează bunul public în interes personal. Sergiu Fîntîna a refuzat să răspundă când a fost întrebat de jurnaliști de ce se deplasează cu mașina de serviciu în afara orelor de muncă. „Tăcerea e de aur”, a spus el.

Au mai comis-o și alții

Astfel de cazuri au mai fost înregistrate și erau examinate sub aspectul conflictului de interese. De exemplu, fostul ministru al Finanțelor din Guvernul Leancă, Anatol Arapu, și fostul secretar adjunct al Guvernului, Eduard Bănaruc, au mers, în anul 2013, cu mașinile de serviciu la nunta colegului lor de atunci de la Serviciului Vamal, Tudor Balițchi. Fosta Comisie Națională de Integritate a stabilit atunci că în ambele cazuri a fost încălcat regimul juridic al conflictului de interese.

Utilizarea mașinii de serviciu în interes personal se sancționează cu amendă de până la 4500 de lei

Experta anticorupție Mariana Kalughin, este de părere că fapta utilizării mașinii de serviciu de funcționari în interes personal sau în afara orelor de muncă poate fi calificată ca un abuz de serviciu, deși unii l-ar putea cataloga drept conflict de interese.

„În opinia mea, este mai corectă și mai sigură calificarea unor astfel de fapte ca abuz de putere sau abuz de serviciu în condițiile art. 312 din Codul contravențional. Normele citate califică în calitate de contravenție folosirea intenționată a situației de serviciu într-un mod care contravine intereselor publice, dacă fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii”, spune Mariana Kalughin. Expertă argumentează că potrivit art. 401 din Codul contravențional, examinarea unor astfel de contravenții este de competența CNA, iar probe pot fi și imaginile publicate în presă. „În astfel de cazuri, în condițiile art. 425 alin.(2) din Codul contravențional, în calitate de probe se admit elementele de fapt constatate prin intermediul tuturor mijloacelor admisibile, inclusiv: procesul-verbal cu privire la contravenție, explicațiile persoanei în a cărei privință a fost pornit proces contravențional, depozițiile martorilor, înscrisurile, înregistrările audio sau video, fotografiile”, afirmă experta.